

УДК 332.142.6:351

Драган І.В.,

к.е.н., с.н.с.,

ДУ «Інститут економіки природокористування
та сталого розвитку НАН України»

АЛЛОКАЦІЙНА ОРГАНІЗАЦІЯ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ЯК НАПРЯМ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Анотація. Стаття присвячена розвитку теоретичних засад комплексного розвитку аллокаційної організації природокористування, що є важливою частиною наукового пізнання дійсності, його базовою позицією та перспективним напрямом розвитку державного регулювання.

Ключові слова: аллокація, державне регулювання, економіка, природокористування, раціональне використання, ресурс, розвиток.

Драган И.В.,

к.э.н., с.н.с.,

ГУ «Институт экономики природопользования
и устойчивого развития НАН Украины»

АЛЛОКАЦІЙНА ОРГАНІЗАЦІЯ ПРИРОДОПОЛЬЗОВАНИЯ КАК НАПРАВЛЕНИЕ РАЗВИТИЯ ГОСУДАРСТВЕННОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ

Аннотация. Статья посвящена развитию теоретических основ комплексного развития аллокационной организации природопользования, является важной частью научного познания действительности, его базовой позицией и перспективным направлением развития государственного регулирования.

Ключевые слова: аллокация, государственное регулирование, экономика, природопользования, рациональное использование, ресурс, развитие.

Dragan I.V.,

ph.D., s.n.s.,

SI "Institute of Environmental Economics
and sustainable development
of the National Academy of Sciences of Ukraine "

RESEARCH THEORY ALLOKATSIYNOYI ENVIRONMENTAL ECONOMICS AS A DIRECTION OF STATE REGULATION

Annotation. The article is devoted to the development of theoretical principles of integrated development allocation of Natural Resources, which is an important part of the scientific knowledge of reality, its basic position and future direction of state regulation.

The study summarized and systematized key issues allocation effectiveness of environmental management, solutions which should form the basis for new areas of regulation. The study of the genesis of the theory of Natural Resources allocation to determine reaches the stage of market integration and resource approaches by providing strategic success of the industry region, which depends on the one hand, the ability to timely track relevant changes in the competitive environment on the other - to develop their own core competencies adequately to these changes.

One of the main tasks for the present transformation of local economies is to find ways for sustainable spatial development based on ecological safety of a new paradigm of development, where it is not monoobjective and multiterritorial system that operates on the basis of horizontal and vertical linkages. As a necessary condition for the preservation of a single economic space of

the country is improving and expanding interregional interaction of objects of industrial and non-industrial sectors, tight interaction between enterprises in different regions, both among themselves and with the center of the regional system, and two business entities in different regions is a sign of stability of the economy of the state, the result of effective economic transformation. Transformation processes of regional economic systems of the country should be based on a comprehensive assessment of the integration potential of spatial development, including: resource and reproductive potential; Economics; social development; interregional and foreign relations; organizational.

Keywords: allocation, state regulation, economics, environmental management, sustainable use, resource development.

Постановка проблеми у загальному її вигляді та її зв'язок з важливими науковими і практичними завданнями. У сучасному світі спостерігаються тенденції збільшення обсягів виробництва, чисельності населення, посилення негативної дії на навколишнє середовище, скорочення запасів природних ресурсів. У зв'язку з цим раціональне використання і відтворення природних ресурсів стає однією з найбільш актуальних проблем людства. Поряд з глобальним, проблема охорони навколишнього середовища і раціонального використання природних ресурсів має яскраво виражений регіональний характер і відіграє особливу роль в інтенсифікації виробництва на основі прискорення науково-технічного прогресу.

Значне прискорення ринкових реформ, активізація інноваційного чинника вирішення проблем соціального та економічного розвитку, підвищення добробуту населення, поліпшення якості довкілля, забезпечення гідного рівня життя кожної людини – такі масштабні завдання необхідно вирішувати вже зараз, не відкладаючи на майбутнє. Потужний економічний розвиток повинен бути тісно взаємопов'язаним зі сталим використанням природних ресурсів і менеджментом відходів, підтримкою біорізноманіття, збереженням екосистем та уникненням деградації природно-ресурсного потенціалу. За таких умов стає очевидним провідне значення наукових здобутків економіки природокористування та охорони навколишнього природного середовища для вирішення завдань оптимізації природокористування, оздоровлення і збереження довкілля.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Дослідженню питань економіки охорони навколишнього природного середовища присвячено роботи багатьох вітчизняних і зарубіжних вчених. Серед них: Б.М. Данилишин, О.Ю. Дмитрук, С.І. Дорогунцов, М.А. Голубець, В.К. Данілов-Данільян, К.К. Карташова, В.П. Кучерявий, О. Лапко, Р.І. Фоков, М.А. Хвесик, О.І. Шапоренко.

Цілі статті. Особливої актуальності в сучасних умовах набувають питання управління, пов'язаних насамперед з діалектикою взаємодії продуктивних сил і виробничих відносин. Відносно природокористування це означає активізацію теоретичних досліджень охорони навколишнього середовища і раціонального використання його ресурсів на основі таких принципів, як планомірність, пропорційність, оптимальність.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Економічний розвиток країни більшою мірою пов'язаний з природно-кліматичними факторами – наявністю корисних копалин, інших природних ресурсів, сприятливих умов географічного середовища. Це зумовлює більшу залежність рівня економічного розвитку території від природних факторів і стану навколишнього природного середовища.

В СРСР був накопичений великий досвід планування групового і комплексного розміщення промислових виробництв. Протягом 1931-1941 рр. і, особливо, в післявоєнний період на території СРСР були створені промислові вузли і територіально-промислові комплекси, розроблені тисячі схем генеральних планів промвузлів, схем розвитку районних планувань, проектів розміщення окремих груп промислових підприємств. При цьому розміщення підприємств добувної промисловості зводилася, по суті, до проблеми вибору басейну, родовища корисних копалин, та інших джерел сировини для першочергового освоєння. Оптимальним варіантом розміщення вважався варіант, що забезпечує першочергове використання економічних природних ресурсів, раціональне використання трудових ресурсів і діючих виробничих потужностей, подальший розвиток спеціалізації та поліпшення структури господарського комплексу економічного району.

У 60-х роках ХХ століття отримала розвиток розробка міжгалузевого балансу (МГБ) виробництва і розподілу продукції території. Це дало змогу отримати найважливіші відтворювальні характеристики території: сукупний суспільний продукт; продукція території; загальна величина ресурсів використаних для здійснення процесу відтворення; показники ефективності процесу відтворення територій.

Починаючи з другої половини 60-х років, метод МГБ перетворився на практичний інструмент наукових розробок і засіб розрахунку показників плану. Одним з найважливіших напрямів досліджень стало застосування методу МГБ для аналізу і планування економіки конкретного регіону. Регіональні МГБ розроблявся в основному шляхом розподілу принципів розрахунку союзного балансу народного господарства на баланси регіонального рівня. Розробка МГБ за окремими територіями сприяла зародженню сучасної державної політики економічного розвитку регіонів, яка базується на теорії розширеного відтворення. Ця теорія вивчала взаємозв'язки між окремими узагальнюючими показниками суспільного розвитку і стала методологічною основою планування економіки регіону.

Вперше теорія розширеного відтворення, її суть та основні положення були сформульовані в монографії Р. І. Шніпера [10]. Саме йому належить постановка проблем, пов'язаних з предметом управління на регіональному рівні і послідовне їх вирішення [10].

При всій значущості та науково-методологічній цінності виконаних розробок їм були властиві певні недоліки, головними з яких були наступні:

практично не враховувалися екологічні наслідки освоєння; недостатньо враховувалися конкретні регіональні умови освоєння; соціальна інфраструктура планувалася за залишковим принципом.

Існуючий до 1991 р. принцип функціонування і розвитку території у складі загальносоюзної економіки полягав у наступному. «Центр» повністю визначав функції і пріоритети регіональної економіки в рамках загальносоюзного поділу праці і гарантував формування фондів споживання і накопичення за рахунок централізованого перерозподілу сукупного суспільного продукту і національного доходу.

Розвиток ринкових відносин ознаменував становлення нового принципу: формування фондів споживання і накопичення в регіоні повинно здійснюватися в результаті його функціонування за рахунок експлуатації порівняльних переваг в рамках поділу праці, тобто конкурентних переваг.

Аналіз сучасного стану регіонів України з точки зору природно-ресурсних показників свідчить, що процеси освоєння в умовах ринкових перетворень економіки характеризуються рядом особливостей. Особливості освоєння природних ресурсів в ринкових умовах можна розділити на дві групи: загальнодержавного характеру; регіональні особливості.

До першої групи особливостей процесів освоєння природних ресурсів відноситься державний устрій України та вплив ринкових факторів. З початком реформування національної економіки та інтеграцією України у світову економічну систему, держава перестала бути єдиним суб'єктом освоєння територій. Поряд з державними органами і структурами в процес освоєння територій включилися й інші учасники ринку: державні підприємства, підприємства малого та середнього бізнесу, приватні підприємства, іноземні компанії, в тому числі транснаціональні корпорації, учасники спільних підприємств. Кожному учаснику процесу притаманні свої цілі і завдання, які в основному не співпадають.

В умовах ринкової економіки ціна на природний ресурс визначається в результаті співвідношення попиту і пропозиції аналогічно цінам на будь-який інший товар, відповідно до принципу ринкового ціноутворення. Вплив цих факторів проявляється в оцінці будь-якої діяльності як бізнесу підвищеного ризику, що повинно бути враховано при оцінці ефективності витрат в освоєння.

Аналіз перерахованих особливостей процесів освоєння дає змогу зробити висновок про необхідність чіткої стратегії освоєння, оскільки саме така стратегія дасть змогу впорядкувати і врегулювати процес освоєння.

До регіональних особливостей процесу освоєння природних ресурсів територій відноситься інвестиційний клімат, конкурентні переваги і платність природокористування. В умовах ринкової економіки інвестиційна політика стає одним з головних чинників регіонального розвитку.

Різниця економіко-географічного положення, інфраструктури природно-ресурсного потенціалу, законодавчої бази визначають інвестиційну

привабливість території, стають найважливішими факторами регіонального розвитку.

Природокористування, будучи основою розвитку економіки, для суспільства в цілому завжди є платним. Застосування терміна «безкоштовне природокористування» в економічній теорії і господарській практиці було зумовлено деформацією системи економічних відносин і властивих їм економічних форм в економіці, що базується на загальній власності на засоби виробництва і природні ресурси та регулюється за допомогою централізованого планування, виробництва і розподілу продуктів і ресурсів. В умовах ринкової економіки принцип платності проголошений основним принципом природокористування. На практиці цей принцип означає, що право користування надрами має бути отримано надрокористувачем шляхом придбання ліцензії з виплатою наступних платежів за реалізацію цього права у вигляді відрахувань від вартості видобутої мінеральної сировини.

Процес освоєння території вимагає значних витрат фінансових ресурсів. Ефективність процесу освоєння безпосередньо пов'язана з правильно обраними точками докладання цих ресурсів з тим, щоб вони не «розмазувалися» по території, а концентрувалися найкращим чином в обмеженому просторі.

Важливість просторових аспектів концентрації та її вираження у поляризованому розвитку території вже в XIX столітті визнавалася багатьма географами і економістами. В просторовій економіці прагнення врахування ролі просторових аспектів розвитку призвели до створення теорії «полюсів зростання», яка стала ядром концентрації цілого ряду методичних та методологічних підходів до проблем просторової економіки та економічної географії.

Вперше те, що іноді в літературі називають теорією «центрального місця», було сформульовано німецьким географом Вальтером Крісталлером при вивченні їм просторового розподілу послуг третинного сектора економіки в Південній Німеччині [9]. В. Крісталлер розглядав свою роботу як додаток до моделі сільськогосподарського використання земель І. фон Тюнена і моделі розміщення промисловості А. Вебера, розробленими в рамках теорії промислової локалізації. Він вважав, що «кристалізація маси навколо ядра є частиною елементарного порядку речей» і зосередження людей слідує цим законом так само, як і об'єкти природи. Фокус, або ядро, до яких прагнуть і навколо яких формуються поселення, В.Крісталлер назвав центральним місцем.

Німецькі географи 30-х років XX століття майже не помітили роботу В. Крісталлера, але в 1941 р. німецький економіст А. Льош розглянув і розвинув ідеї В. Крісталлера в книзі, присвяченій дослідженню просторової економіки. У 1944 р. А. Льош переглянув її та доопрацював видання, яке було переведено на англійську мову в 1954 р. Ця основна робота А. Льоша «Просторова організація господарства» була перекладена в СРСР з англійського видання і опублікована у видавництві іноземної літератури під назвою «Географічне розміщення господарства» [8]. Але при цьому в

результаті такого подвійного перекладу зникло поняття «просторова організація», що має важливе значення в науковому лексиконі А. Льоша. Саме А. Льош вперше в науковий обіг ввів поняття «економічний кордон», формуючи економічний район на основі оптимізації таких економічних категорій, як транспортні витрати і рента за місцем розташування. Він вніс величезний вклад у пошуки просторових закономірностей розвитку продуктивних сил і невиробничої сфери.

Безумовно, результати наукових досліджень В. Крісталлера і А. Льоша вплинули на французького економіста Ф. Перру, коли в 1950 р. він висунув ідею «полюсів зростання». Ця ідея ґрунтується на провідній ролі галузевої структури економіки і, в першу чергу – передових галузей. Ті центри і ареали економічного простору, де розміщуються підприємства передових галузей, стають полюсами тяжіння факторів виробництва, оскільки забезпечують найбільш ефективне їх використання. Це призводить до концентрації підприємств та формування полюсів економічного зростання території.

Пізніше Ж. Будвіль довів, що як полюси зростання можна розглядати не тільки сукупність підприємств передових галузей, а й конкретні території і навіть населені пункти, що відіграють в економіці країни чи регіону роль джерела інновацій і прогресу. За визначенням Ж. Будвіля, регіональний полюс зростання представляє собою набір галузей, що розвиваються і розширюються та територіально розташованих в урбанізованій зоні і здатні сприяти подальшому розвитку економічної діяльності у зоні свого впливу.

Далі ідея полюсів зростання отримала розвиток в роботах П.Потье про осі розвитку. Основна ідея цього дослідника полягає в тому, що території, розташовані між полюсами зростання і забезпечують транспортний зв'язок, отримують додаткові імпульси зростання завдяки збільшенню вантажопотоків, поширенню інновацій, розвитку інфраструктури. Тому вони перетворюються на коридори розвитку, що визначають разом з полюсами зростання просторову основу економічного зростання регіону або країни.

У науково-методологічному відношенні теорія «полюсів зростання» базується на моделі статичного міжгалузевого балансу, розробленого В. Леонтьєвим і його учнями і формалізує мультиплікативні ефекти, що супроводжують зростання виробництва в певних галузях [7]. Принцип повного врахування міжгалузевих зв'язків при розрахунках коефіцієнтів повних витрат в моделі Леонтьєва дозволив ввести теоретичне припущення, що зростання певних галузей в даному центрі зростання може сприяти зростанню економіки конкретної території. Теорію «полюсів зростання» пропонувалося використовувати для вибору центрів при плануванні інвестиційної діяльності, особливо при розподілі державних та інших громадських фондів, призначених для підтримки депресивних районів. Вибір центру зростання мав сприяти також непрямым економічним заходам – податковим і іншим пільгам для залучення приватного капіталу.

В СРСР М.М. Колосовським була розроблена теорія територіально-промислових комплексів (далі - ТПК), яка базувалася на наведених методологічних положеннях [6]. ТПК як нова форма розвитку продуктивних сил була покладена в основу багатьох програм освоєння природних ресурсів СРСР. Протягом наступних десятиліть теорія «полюсів зростання» неодноразово обговорювалася у пресі, накопичувались статті і монографії з цього напрямку.

Гранберг О.Г. називає сукупність полюсів зростання економічним ядром і розглядає таке ядро як базу для формування інтеграційних процесів у регіоні. На його думку «подібно до того, як в організмі людини існують больові точки, в економічному організмі існують точки, стимулювання яких впливає на розвиток інших елементів соціально-економічного організму. Сукупність таких полюсів зростання можна позначити як економічне ядро. Це ядро відіграє ключову роль у розвитку економіки» [5].

Алаєв Е.Б. вважає, що «географічно агломеровані» полюса складають такий же необхідний структурний елемент економіки та галузі, а полюс як потенційна точка розвитку слабополяризованого району вибирається з точки зору ресурсів і географічного положення; полюс перетворюється на центр по мірі розвитку в ньому виробництва та інфраструктури [1].

Теоретичні положення щодо полюсів розвитку території в даний час використовуються у багатьох країнах при розробці стратегій просторового економічного розвитку. При цьому ідеї поляризованого розвитку по-різному пристосовуються до освоєних територій та територій для нового господарського освоєння [4].

У першому випадку поляризація відбувається в результаті модернізації і реструктуризації промислових і сільськогосподарських територій, створення інноваційних виробництв разом з об'єктами виробничої і соціальної інфраструктури.

У другому випадку найбільш характерними полюсами зростання стають промислові вузли і промислові комплекси, які дають змогу раціонально і комплексно освоювати природні ресурси, створюючи технологічний ланцюжок виробництв разом з об'єктами інфраструктури. Економічний ефект при цьому досягається завдяки концентрації і агломерації.

В обох випадках виробничі галузі полюсів розвитку та інфраструктура мають бути пов'язані з економічним середовищем потоків природних, матеріальних, фінансових, трудових, інформаційних ресурсів.

В сучасних умовах розвитку економіки (у контексті її державного регулювання) практичне втілення теорії «полюсів зростання» пов'язане зі створенням технополісів, вільних економічних і офшорних зон.

Оскільки освоєнню підлягають, як правило, території, що знаходяться в екстремальних природно-кліматичних умовах, то становить інтерес аналіз концепцій освоєння саме таких територій.

В даний час більшість дослідників північної економіки США і Канади наводять дві основні концепції освоєння.

Концепція «модернізму» базується на внутрішніх чинниках розвитку північних територій. Мова перш за все йде про існуючі бар'єри в процесі економічного розвитку: великі витрати виробництва внаслідок високої вартості відтворення живої праці та вартості життя, недостатні розміри ринку і неможливість отримання ефекту при збільшенні потужності підприємств, віддаленість, екстремальність природно-кліматичних умов, слаборозвинена інфраструктура, жорсткі екологічні обмеження.

На противагу першій концепції, друга – концепція «залежності», – акцентує увагу на вивченні зовнішніх факторів розвитку північних територій, проводячи паралелі між північчю і «третім світом». Відповідно до цієї концепції, існує єдина система, що тісно взаємодіє центр і периферія. Центр має монопольну владу над периферією, що дає змогу йому контролювати процес освоєння природних ресурсів, визначати ціни на ці ресурси, привласнювати ренту тощо. Тому освоєння природних ресурсів завжди пригнічує інтереси периферії і сприяє центру.

В останні десятиліття намітився синтез між цими двома концепціями, проявом якого і стало народження концепції сталого розвитку, теоретико-методологічні основи якої розроблені російським ученим академіком В. І. Вернадським. «Багатство країни чи народу може бути розкладене на дві хоча і зв'язані, але багато в чому незалежні одна від одної частини: 1) сила природи тієї території, яка перебуває в розпорядженні країни, та 2) сили народу, який цю територію займає», – зазначав академік В.І. Вернадський [3].

Слід підтримати думку [2], що одним із найголовніших завдань сьогодення щодо трансформації територіальних економічних систем є пошук шляхів для забезпечення стійкого просторового розвитку країни на основі нової екологобезпечної парадигми регіонального розвитку, де країна є не монооб'єктом, а багаторегіональним організмом, що функціонує на основі горизонтального і вертикального взаємозв'язку. Оскільки, необхідною умовою збереження єдиного економічного простору країни є поліпшення і розширення міжрегіональної взаємодії об'єктів виробничого і невиробничого секторів, то щільна взаємодія підприємств різних регіонів як між собою, так і з центром регіональної системи, а також між двома господарюючими суб'єктами різних регіонів є ознакою стабільності функціонування економіки держави, результатом дієвих економічних трансформацій. Трансформаційні процеси регіональних економічних систем країни повинні базуватись на комплексній оцінці інтеграційного потенціалу просторового розвитку і включати: ресурсно-відтворювальний потенціал; економічний; соціального розвитку; міжрегіональних і зовнішніх зв'язків; організаційний.

Визнаним положення є наступне: сукупність комплексів, розташованих на компактній території, утворює мережу територіально-виробничих комплексів, які виступають каркасом економічного району. В межах одного великого

економічного району може бути декілька територіально-виробничих комплексів, які дозволяють отримувати значний економічний ефект за рахунок комбінування та кооперації; раціонально використання природних, трудових та ін. ресурсів, логістичних процесів та об'єкти соціально-культурного значення.

Висновки та перспективи подальших досліджень. У дослідженні узагальнено та систематизовано ключові питання ефективності аллокаційної організації природокористування, шляхи вирішення яких повинні лягти в основу нових напрямів розвитку державного регулювання. Вивчення генезису теорії аллокаційної організації природокористування дозволяє визначити досягнення нею етапу інтеграції ринкового та ресурсного підходів через забезпечення стратегічного успіху підприємств галузі регіонів, який залежить з одного боку, від вміння вчасно відстежувати релевантні зміни у конкурентному середовищі, з іншого – розвивати власні ключові компетенції адекватно до цих змін.

Список використаних джерел:

1. Алаев Е. Б. Социально-экономическая география [Текст] : понятийно-терминолог. слов. / Е. Б. Алаев. – М. : МГУ, 1983. – С. 45.
2. Бистряков І. К. Економічний простір: аспекти методологічного визначення / І. К. Бистряков, Л. Г. Чернюк. – К.: РВПС України НАН України, 2006. – 56 с.
3. В. І. Вернадський. Вчений. Мислитель. Громадянин. Праці вченого та література про нього з фондів Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського: Бібліогр. покажч. / НАН України. НБУВ; Уклад.: Л.В. Беляева, Л.С. Новосьолова та ін.; Наук. ред. В.Ю. Омельчук. – К., 2003. – 260 с.
4. Глух Н. А. История экономических учений: (современный этап) / Н. А. Глух. [Под ред. А. Г. Худокормова.] – М.: Инфра-М. 1998. – 145 с.
5. Гранберг А.Г. Стратегии макрорегионов России: методологические подходы, приоритеты и пути реализации / А.Г. Гранберг. – М.: Наука, 2004. – С. 12.
6. Колосовський Н. Н. Теория экономического районирования / Н.Н. Колосовський. – М., – 1969. – С. 55.
7. Леонтьев В. Экономические есе: теории, исследования, факты и политика / В. Леонтьев : [пер. с англ.]. – М. : Политиздат, 1990. – 415 с.
8. Лёш А. Географическое размещение хозяйства / А. Лёш. – М. : Изд-во иностранной литературы, 1959. – С. 26-38.
9. Пригожин И. "Порядок из хаоса" / И. Пригожин, И. Стенгерс. – М.: Эдиториал УРСС, 2001. – 312 с.
10. Шнипер Р.И. Регион: диагностика и прогнозирование / Р.И. Шнипер // отв.ред. В.В. Кулешов ; ИЭОПП СО РАН. – Новосибирск, 1996. – 135 с.

References:

1. Alaev E. B. Sotsyal'no-ekonomycheskaia heohrafiya [Tekst] : poniatyjno-termy-noloh. slov. / E. B. Alaev. – M. : MNU, 1983. – pp. 45.
2. Bystriakov I. K. Ekonomichnyj prostir: aspekty metodolohichnoho vyznachennia / I. K. Bystriakov, L. H. Cherniuk. – K.: RVPS Ukrainy NAN Ukrainy, 2006. – 56 p.
3. V. I. Vernads'kyj. Vchenyj. Myslytel'. Hromadianyn. Pratsi vchenoho ta literatura pro n'oho z fondiv Natsional'noi biblioteki Ukrainy imeni V.I. Vernads'koho: Bibliohr. pokazhch. / NAN Ukrainy. NBUV; Uklad.: L.V. Beliaieva, L.S. Novos'olova ta in.; Nauk. red. V.Yu. Omel'chuk. – K., 2003. – 260 p.

4. Hlukh N. A. Ystoryia ekonomycheskykh uchenyj: (sovremennyj etap) / N. A. Hlukh. [Pod red. A. H. Khudokormova.] – M.: Ynfra-M. 1998. – 145 p.
5. Hranberh A.H. Stratehyy makrorehyonov Rossyy: metodolohycheskye podkhody, pryorytety y puty realizatsyy / A.H. Hranberh. – M.: Nauka, 2004. – S. 12.
6. Kolosovs'kyj N. N. Teoryia ekonomycheskoho rajonyrovanyia / N.N. Kolosovs'kyj. – M., – 1969. – pp. 55.
7. Leont'ev V. Ekonomycheckye esce: teoryu, usledovanyia, fakty y polytyka / V. Leont'ev : [per. c anhl.]. – M. : Polytyzdat, 1990. – 415 p.
8. Liosh A. Neohrafycheskoe razmeschenye khoziajstva / A. Liosh. – M. : Yzd-vo ynostranoj lyteratury, 1959. – S. 26-38.
9. Pryhozhyn Y. "Poriadok yz khaosa" / Y. Pryhozhyn, Y. Stenhers. – M.: Edytoryal URSS, 2001. – 312 p.
10. Shnyper R.Y. Rehyon: dyahnostyka y prohnozyrovanye / R.Y. Shnyper // otv.red. V.V. Kuleshov ; YEOPP SO RAN. – Novosybyrsk, 1996. – 135 p.

Рецензент: Дацій Н.В., д.держ.упр., професор

УДК 351

Карташов Є.Г.,
к.філос.н.,
народний депутат України

ФОРМИ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ В ЕКОЛОГІЧНО-СТАЛОМУ РОЗВИТКУ РЕГІОНУ

Анотація. Визначено форми стратегічного планування в екологічно-сталому розвитку регіону. Досліджено організаційну структуру управління процесом розробки і реалізації стратегії комплексного екологічно-сталого розвитку на регіональному рівні. Обґрунтовано трансформаційні форми та види стратегічного планування для розробки і реалізації комплексного екологічного розвитку регіону в державі.

Ключові слова: держава, інституціональний механізм, регіон, екологічно-сталий розвиток, стратегічне планування.

Карташов Е.Г.,
к.филос.н.,
народный депутат Украины

ФОРМЫ СТРАТЕГИЧЕСКОГО ПЛАНИРОВАНИЯ В ЭКОЛОГИЧЕСКИ-ПОСТОЯННОМУ РАЗВИТИЯ РЕГИОНА

Аннотация. Определены формы стратегического планирования в экологически устойчивому развитию региона. Исследованы организационную структуру управления процессом разработки и реализации стратегии комплексного экологически устойчивого развития на региональном уровне. Обоснованно трансформационные формы и виды стратегического планирования для разработки и реализации комплексного экологического развития региона в государстве.

Ключевые слова: государство, институциональный механизм, регион, экологически устойчивое развитие, стратегическое планирование.